

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УНУ)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії УНУ
Олена ЯВОШИНСЬКА
28.05.2026

ПРОГРАМА

**вступного іспиту зі спеціальності НЗ «Садово-паркове господарство»
для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня
доктора філософії**

Голова предметної комісії

(підпис) Валентин ПОЛШЦУК

Умань – 2026

Укладачі: д. с.-г. н., професор Валентин ПОЛІЩУК (гарант освітньої програми); д. с.-г. н., професор Анатолій БАЛАБАК; к. с.-г. н., доцент Юлія ВЕЛИЧКО.

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства (протокол № 5 від 01 квітня 2026 р).

Схвалено вченою радою факультету лісового і садово-паркового господарства (протокол № 6 від 01 квітня 2026 р.).

ЗМІСТ

Вступ	
1. Характеристика змісту програми	5
2. Перелік питань для підготовки до фахового іспиту	8
3. Критерії оцінювання підготовленості вступників	12
Список рекомендованої літератури	13

ВСТУП

Програма вступного іспиту фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина за спеціальністю НЗ «Садово-паркове господарство» відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти магістра. На основі програми складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети.

Метою складання вступного іспиту є перевірка й оцінювання фундаментальних знань вступників та встановлення їхньої достатності для проведення наукових досліджень з обраної галузі науки.

За цією спеціальністю можуть навчатися в аспірантурі фахівці, які мають повну вищу освіту за ступенем магістра або освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра із спеціальності НЗ «Садово-паркове господарство» та суміжних з нею інших спеціальностей. Вступники до аспірантури повинні мати фундаментальні знання у сфері теоретичних та прикладних дисциплін садово-паркового спрямування, які спрямовано на вивчення урболаншафтів, формування композицій та цілісних проєктів фітосередовища закритого та відкритого ґрунту, мати здібності до науково-дослідної роботи, володіти сучасними методами наукових досліджень

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ, ДИСЦИПЛІНИ, ЇХ ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВИПРОБУВАННЯ

ДЕНДРОПРОЄКТУВАННЯ

1. Роль зелених насаджень у формуванні середовища.
2. Рекреаційне та естетичне значення зелених насаджень. Архітектурно-планувальне значення зелених насаджень. Роль насаджень у створенні об'ємно-просторового вигляду населеного пункту.
3. Ландшафтно-планувальна організація населених місць та система озеленення. Поняття про географічний ландшафт та його компоненти. Морфологія, класифікація, структурно-функціональні особливості. Природні міські та антропогенні ландшафти. Функціональні ландшафти.
4. Об'ємно-просторова та планувальна структура об'єктів зеленого будівництва.
5. Класифікація форм рельєфу, їх екологічна особливість і роль у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єкту ландшафтної архітектури.
6. Водойми, їх класифікація. Роль зовнішніх і внутрішніх водойм у формуванні об'єктів ландшафтної архітектури.
7. Рослинність і її використання для формування пейзажів. Типи паркових насаджень: масиви, куртини, групи, солітери, алеї і їх композиційна роль. Підбір асортименту з врахуванням біологічних та екологічних особливостей дерев, чагарників та трав'янистої рослинності.
8. Основи проектування об'єктів садово-паркового будівництва.
9. Програма і планове завдання на проектування об'єкта, його призначення, порядок складання і затвердження в залежності від величини і значимості об'єкта озеленення. Підготовка планово-картографічних матеріалів.
10. Будівництво та експлуатація садово-паркових об'єктів.
11. Агротехніка озеленення. Заходи, направлені на збереження існуючих насаджень і цінного рослинного покриву.
12. Організація будівництва і експлуатації садово-паркових об'єктів в умовах ринкової економіки.
13. 6. Поняття та значення геопластики в ландшафтному дизайні. Взаємозв'язок геопластики та роботи з рельєфом.
14. Роль та значення малих архітектур у створенні ландшафтних композицій.
15. Роль та значення гідротехніки для створення ефективних ландшафтів.
16. Проектування, управління та догляд за гідротехнічними спорудами.
17. Склад і зміст проектної документації. Ескізний проект. Робочий проект. Проект будівництва. Проект інженерних систем. Рекомендації для подальшої реалізації проекту. Підсумок аналізу та розробки проектної документації.
18. Розробка ситуаційного та генерального плану, розбивочного та

посадкового креслення.

19. Сучасні тенденції та інновації у проектуванні ландшафтних об'єктів. Перспективи розвитку та інновації в проектуванні ландшафтних об'єктів.

20. Бюджет та ресурси у плануванні озеленення. Обґрунтування необхідності точних розрахунків.

ФОРМОВО-ДЕКОРАТИВНЕ САДІВНИЦТВО

1. Значення декоративного садівництва в озелененні.
2. Основні види плодово-декоративних рослин, які придатні для використання в умовах України.
3. Штучні форми плодових дерев у формовому садівництві.
4. Пристінна культура плодових рослин.
5. Використання актинїдії та лимоннику; розмноження, посадка, догляд за насадженнями.
6. Вирощування рослин в діжках та горщиках.
7. Декоративне оформлення стін будинків плодовими та ягідними рослинами.

РЕСТАВРАЦІЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ

1. Історичний досвід реконструкції парків. Завдання та методи відновлення. Сучасний стан старовинних парків-пам'ятників садово-паркового мистецтва в Україні.

2. Класифікація об'єктів садово-паркового мистецтва.
3. Вивчення і оцінка території парку-пам'ятника.
4. Комплексна оцінка території.
5. Ландшафтна реконструкція міських садів і парків.
6. Основи реконструкції, відтворення та формування зелених насаджень на території житлової забудови.
7. Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.
8. Організація обліку і охорони парків.
9. Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

ФІТОДИЗАЙН ЗАКРИТОГО СЕРЕДОВИЩА

1. Стан, перспективи розвитку та завдання фітодизайну.
2. Фітокомпозиції в інтер'єрі.
3. Типи фітокомпозицій.
4. Квіткові композиції змінного типу в фітодизайні.
5. Використання бонсаю в фітодизайні.
6. Зимові сади. Елементи фітодизайну зимових садів.
7. Флораріуми.
8. Фітокомпозиції навколо водних споруд і об'єктів.

ПАРКОВА ФІТОЦЕНОЛОГІЯ

1. Поняття про фітоценоз, його ознаки та властивості.
2. Виявлення складу флори фітоценозів та роль рослин у фітоценозі.

3. Причини флористичного багатства фітоценозів. Життєві форми та їх роль у фітоценозів.
4. Просторове розміщення рослин у фітоценозах. Синузійальність, Мозаїчність. Ярусність. Комплексність та континуальність.
5. Структурна організація фітоценозу.
6. Методи визначення проективного покриття рослинних угруповань.
7. Виділення категорій життєвості видів.
8. Розміщення виду у фітоценозі. Шкала розміщення. Метод обліку трапляння за Раункієром.
9. Популяція та ценопопуляція, їх властивості.
10. Вивчення класифікації екотипів (кліматичні, або географічні, ценотичні та едафічні).
11. Вікові стани в циклі розвитку рослин (латентний, віргінільний, генеративний та сенільний періоди).
12. Абіотичні (світло, тепло, вода, температура), біотичні та антропогенні екологічні фактори.
13. Едафічні умови та їх вплив на рослинний організм.
14. Основні методичні підходи до класифікації фітоценозів.
15. Рослинність України та зональність її розподілу.

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Класифікація наук.
2. Основи методології науково-дослідної роботи.
3. Теоретична основа наукових досліджень
4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.
5. Загальні вимоги до проведення наукового експерименту.
6. Планування схем дослідів.
7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.
8. Форми звітності наукових досліджень.
9. Підготовка наукових матеріалів до публікації.
10. Академічна доброчесність.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Яка роль зелених насаджень у формуванні фітосередовища?
2. Яка роль зелених насаджень в інженерному благоустрої населених пунктів?
3. Рекреаційне та естетичне значення зелених насаджень.
4. Архітектурно-планувальне значення зелених насаджень. Роль насаджень у створенні об'ємно-просторового вигляду населеного пункту.
5. Ландшафтно-планувальна організація населених місць та система озеленення.
6. Поняття про географічний ландшафт та його компоненти та структурні особливості.
7. Характеристика природніх міських та антропогенних ландшафтів.
8. Рослинність як пластичний компонент ландшафту.
9. Об'ємно-просторова та планувальна структура об'єктів зеленого будівництва.
10. Класифікація форм рельєфу, їх екологічна особливість і роль у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єкту ландшафтної архітектури.
11. Водойми, їх класифікація. Роль зовнішніх і внутрішніх водойм у формуванні об'єктів ландшафтної архітектури.
12. Характеристика типів паркових насаджень: масиви, куртини, групи, солітери, алеї і їх композиційна роль.
13. Підбір асортименту з врахуванням біологічних та екологічних особливостей дерев, чагарників та трав'янистої рослинності.
14. Композиційні засади формування садово-паркових об'єктів.
15. Композиція пейзажних картин в садово-паркових об'єктах. Пейзажне різноманіття як основна умова формування паркового ландшафту і його об'ємно-просторової структури.
16. Архітектурні споруди і обладнання, малі архітектурні форми, їх класифікація і роль у розкритті художнього образу садово-паркового об'єкту.
17. Основи проектування об'єктів садово-паркового будівництва.
18. Програма і планове завдання на проектування об'єкта, його призначення, порядок складання і затвердження в залежності від величини і значимості об'єкта озеленення. Підготовка планово-картографічних матеріалів.
19. Будівництво та експлуатація садово-паркових об'єктів.
20. Агротехніка озеленення. Заходи, направлені на збереження існуючих насаджень і цінного рослинного покриву.
21. Висаджування дерев і чагарників. Якість садивного матеріалу, строки проведення, підготовка садивного матеріалу транспортування, прикопування.
22. Організація садивних робіт: розбивка садивних місць, викопка ям під дерева та котлованів під групові насадження чагарників, траншей для

живоplotів. Підготовка субстрату. Технологія висаджування і закріплення деревних рослин. Післясадивний догляд.

23. Висаджування ліан. Особливості підготовки рослин до висаджування, агротехніка висаджування та післясадивного догляду. Пристосування для ліан.

24. Догляд за надземною та підземною частинами дерев і чагарників. Формування живих огорож. Захист надземної частини неморозостійких рослин у зимовий період.

25. Реконструкція насаджень. Формування біологічно-стійких, довговічних і високодекоративних насаджень. Догляд за насадженнями — масивами, куртинами, групами.

26. Газони та квітники. Класифікація і функціональне призначення. Технологія вирощування і догляду.

27. Організація будівництва і експлуатації садово-паркових об'єктів в умовах ринкової економіки.

28. 6. Поняття та значення геопластики в ландшафтному дизайні. Взаємозв'язок геопластики та роботи з рельєфом.

29. Роль та значення малих архітектур у створенні ландшафтних композицій.

30. Роль та значення гідротехніки для створення ефективних ландшафтів.

31. Проєктування, управління та догляд за гідротехнічними спорудами.

32. Склад і зміст проєктної документації. Розробка ситуаційного та генерального плану, розбивочного та посадкового креслення.

33. Роль та значення громадських просторів у міському середовищі.

34. Парки, сади, сквери, бульвари та набережні як складові ландшафтного дизайну.

35. Сучасні тенденції та інновації у проєктуванні ландшафтних об'єктів.

36. Перспективи розвитку та інновації в проєктуванні ландшафтних об'єктів.

37. Проєктування насаджень обмеженого користування.

38. Основні етапи ландшафтних робіт. Збір інформації та аналіз проєкту.

39. Бюджет та ресурси у плануванні озеленення. Обґрунтування необхідності точних розрахунків.

40. Значення декоративного садівництва в озелененні.

41. Типи крон декоративних рослин, способи їх формування.

42. Розвиток декоративного садівництва, його перспективи.

43. Використання плодкових рослин в озелененні.

44. Догляд за насадженнями штучних форм.

45. Пристінна культура плодкових рослин.

46. Використання актинїдії та лимоннику; розмноження, посадка, догляд за насадженнями.

47. Вирощування рослин в діжках та горщиках.

48. Декоративне оформлення стін будинків плодовими та ягідними рослинами.
49. Культура карликових дерев у діжках та горщиках.
50. Історичний досвід реконструкції парків. Завдання та методи відновлення.
51. Сучасний стан старовинних парків-пам'ятників садово-паркового мистецтва в Україні.
52. Класифікація об'єктів садово-паркового мистецтва.
53. Вивчення і оцінка території парку-пам'ятника.
54. Принципи дослідження парків та їх елементів.
55. Попереднє вивчення парку-пам'ятника.
56. Комплексна оцінка території.
57. Ландшафтна реконструкція міських садів і парків.
58. Основи реконструкції, відтворення та формування зелених насаджень на території житлової забудови.
59. Підбір асортименту деревних рослин для урбанізованих територій.
60. Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.
61. Організація обліку і охорони парків.
62. Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.
63. Адаптація старовинних парків до сучасних умов мистецтва.
64. Консервація садово-паркових об'єктів та їх елементів.
65. Реконструкція об'єктів садово-паркового мистецтва.
66. Особливості проведення реставраційних робіт класичних та пейзажних парків.
67. Методи відновлення зелених насаджень парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.
68. Відновлення регулярних парків та їх елементів.
69. Особливості відновлення пейзажних об'єктів.
70. Стан, перспективи розвитку та завдання фітодизайну.
71. Фітокомпозиції в інтер'єрі.
72. Типи фітокомпозицій.
73. Елементи озеленення.
74. Квіткові композиції змінного типу в фітодизайні.
75. Використання бонсаю в фітодизайні.
76. Використання бонсаю і пеньцину, як декоративних фітокомпозицій.
77. Зимові сади. Елементи фітодизайну зимових садів.
78. Створення і облаштування зимових садів.
79. Фітодизайн атріумів, як різновиду зимового саду.
80. Флораріуми.
81. Декоративні дерева та блок-культури.
82. Водні сади.
83. Фітокомпозиції навколо водних споруд і об'єктів.

84. Значення фітоценології для садово-паркового господарства.
85. Поняття про фітоценоз
86. Фітоценоз його ознаки та властивості.
87. Виявлення складу флори фітоценозів та роль рослин у фітоценозі
88. Вивчення флористичного складу фітоценозу.
89. Причини флористичного багатства фітоценозів. Життєві форми та їх роль у фітоценозів.
90. Просторове розміщення рослин у фітоценозах. Синузійальність, Мозаїчність. Ярусність. Комплексність та континуальність.
91. Структурна організація фітоценозу.
92. Ярусність та методи її визначення.
93. Кількісні відношення між видами у фітоценозі.
94. Методи визначення проєктивного покриття рослинних угруповань.
95. Виділення категорій життєвості видів.
96. Розміщення виду у фітоценозі. Шкала розміщення. Метод обліку трапляння за Раункієром.
97. Популяція та ценопопуляція, їх властивості.
98. Екологічна ніша та особливості її заповнення.
99. Популяційна структура фітоценозу.
100. Вивчення класифікації екотипів (кліматичні, або географічні, ценотичні та едафічні).
101. Екологія і динаміка ценопопуляції.
102. Онтогенез квіткових рослин.
103. Вікові стани в циклі розвитку рослин (латентний, віргінільний, генеративний та сенільний періоди).
104. Абіотичні (світло, тепло, вода, температура), біотичні та антропогенні екологічні фактори.
105. Едафічні умови та їх вплив на рослинний організм.
106. Основні методичні підходи до класифікації фітоценозів.
107. Рослинність України та зональність її розподілу.
108. Класифікація рослинних угруповань.
109. Наука – продуктивна сила розвитку суспільства.
110. Організація наукової діяльності в Україні.
111. Класифікація наук.
112. Основи методології науково-дослідної роботи.
113. Теоретична основа наукових досліджень
114. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.
115. Загальні вимоги до проведення наукового експерименту.
116. Планування схем досліджу.
117. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.
118. Форми звітності наукових досліджень.
119. Підготовка наукових матеріалів до публікації.
120. Академічна доброчесність.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за шкалою 100-200 балів. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

181-200 балів – означає: відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії;

141-180 балів – означає: відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії;

100-140 балів – означає: відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії;

Незадовільно – означає: відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем не менше 100 балів.

Іспит проходить в усній формі

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдулоєва О.С., Соломаха В.А. Фітоценологія : навчальний посібник. Київ : Фітосоціоцентр. 2011. 450 с.
2. Білоус В.І. Декоративне садівництво (основи квітникарства, дендрології та озеленення). Умань, 2005. 296с.
3. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К. : Наук. світ, 2001. 299 с.
4. Білуха М.П. Основи наукових досліджень. Підручник. / М.П. Білуха – К., Вища школа, 1997. 271 с
5. Вадченко Н.Л. Золота енциклопедія сучасного квітництва. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2009. 384 с.
6. Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. Лісові культури. К.: Сільгоспосвіта, 1995. 328с.
7. Гордієнко М. І., Фесюк А.В., Маурер В.М., Гордієнко Н. М. Лісові культури: Підручник для вищих навчальних закладів / За ред. проф. М.І. Гордієнка. К.: ІСДО, 1995. 344с.
8. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. – Х.: НТУ "ХПІ", 2009. 142 с.
9. Григора І. М., Соломаха В. А. Основи фітоценології. К. Фітосоціоцентр, 2000. 240 с.
10. Григора І.М., Соломаха В.А. Рослинність України (еколого-ценотичний, флористичний та географічний нарис). Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 452 с.
11. Дудин Р. Б., Роговський С. В., Крупа Н. М. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів : навч. посібник. – Львів : Видавництво «Новий Світ-2000», 2021. 258 с.
12. Кохановський В.М., Коваленко І.М. Декоративна дендрологія. Навчальний посібник. Суми: "Сумський національний аграрний університет", 2013. 283 с. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2008. 456 с. 11.
13. Кохно М. А. Каталог дендрофлори України. Київ: Фітосоціо-центр, 2001. 72с.
14. Кучерявий В.П. Ландшафтна архітектура : підручник. Львів: «Новий Світ-2000», 2017, 521 с.
15. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2005. 456 с.
16. Кучерявий В.П. Урбоекологія. Львів: Світ, 1999. 360 с.
17. Ландшафтний фітодизайн з основами біотехнології: підручник Ч. 1. / А.М. Кабар, Ю.В. Лихолат, І.О. Зайцева, О.О. Дідур, О.Є. Пахомов, Л.П. Кузьміна, І.М. Коваленко, Т.В. Скляр, Т.Ю. Лихолат. Дніпро Ліра, 2021. 196 с.
18. Маурер В.М. Декоративне розсадництво : навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2007. 264 с.

19. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
20. Приступа І.В. Основи геоботаніки та фітоценології : навчальний посібник для студентів біологічного факультету напрямів підготовки «Садово-паркове господарство», «Біологія». Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 110 с.
21. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
22. Святенко Ю.Б. Кімнатне квітникарство. Х.: «Веста», 2009. 160 с.
23. Степура А.В. Енциклопедія домашнього декоративного квітництва: 500 корисних порад фахівців. Донецьк 2006. 384 с.
24. Фельбаба-Клушина Л.М., Комендар В.І. Фітоценологія з основами синфітосозології. Навчальний посібник. Ужгород, 2001. 204 с.
25. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посіб. / Г.С. Цехмістрова – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.–240 с.
26. Черевченко Т.М. Довідник квітникаря-любителя. Київ: Урожай, 1994. — 368 с.
27. Якубенко Б.Є., Григора І.М. Фітоценоз. Структура, кількісні та якісні ознаки. К.: Видавничий центр НАУ. 2003. 96 с.